

ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет лісового господарства та екології

Кафедра екології

Силабус навчальної дисципліни

“Охорона праці та безпека життєдіяльності”

1. Профіль дисципліни

Освітньо-професійна програма «Захист рослин»	Освітній ступінь – перший (бакалаврський) Галузь знань: 20 «Аграрні науки та продовольство» Спеціальність: 202 «Захист і карантин рослин» Кількість кредитів – 4 Загальна кількість годин – 120 Рік підготовки, семестр – 2 рік., 3 семестр Компонент освітньої програми: (обов'язкова) Цикл підготовки: (професійний) Мова викладання: українська
---	--

2. Інформація про викладача

Викладач	О. П. Житова
Профайл викладача (-ів)	https://polissiauniver.edu.ua/%d0%b6%d0%b8%d1%82%d0%be%d0%b2%d0%b0-%d0%be%d0%bb%d0%b5%d0%bd%d0%b0-%d0%bf%d0%b5%d1%82%d1%80%d1%96%d0%b2%d0%bd%d0%b0/
Контактна інформація	elmi1969@meta.ua
Сторінка курсу в Moodle	http://m.polissiauniver.edu.ua/course/view.php?id=136
Консультації	Офлайн (віторок 14-55-17-00, к. 44); онлайн (платформа Moodle, Zoom)

3. Анотація до дисципліни

Мета: надання сучасних теоретичних знань, умінь і навичок, необхідних майбутнім фахівцям для ефективного вирішення питань охорони праці та безпеки життєдіяльності у сфері їх професійної діяльності, формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях та безпеки життєдіяльності у надзвичайних ситуаціях.

Завдання: опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням чинних законодавчих й інших нормативно-правових актів, галузевих вимог щодо безпеки персоналу у процесі трудової діяльності, при захисті населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях, виявленні шкідливих і небезпечних виробничих факторів, виникнення можливих аварій, розробці заходів щодо

усунення несприятливих виробничих факторів, створення безпечних та нешкідливих умов праці; формування у студентів елементів світогляду щодо запобігання виникнення техногенних аварій й природних небезпек та ліквідації їх наслідків.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких компетентностей:

загальних (ЗК):

ЗК 08. Навички здійснення безпечної діяльності.

ЗК11. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

спеціальних (СК):

СК 09. Здатність управляти комплексними діями або проектами, відповідальність за прийняття рішень у конкретних виробничих умовах.

Результати навчання (РН):

РН 10 Аналізувати та інтегрувати знання із загальної та спеціальної професійної підготовки в обсязі необхідному для спеціалізованої професійної роботи у галузі агрономії.

РН 11 Ініціювати оперативне та доцільне вирішення проблем відповідно до загальних умов.

РН 14 Інтегрувати й удосконалювати виробничі процеси вирощування сільськогосподарської продукції відповідно до чинних вимог.

РН16. Організовувати результативні і безпечні умови роботи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен знати:

- ідентифікацію потенційних небезпек, тобто розпізнавати їх вид;
- визначення небезпеки, шкідливі та вражаючі фактори, що породжуються джерелами цих небезпек;
- прогнозувати можливість і наслідки впливу небезпечних та шкідливих факторів на організм людини, а вражаючих факторів на безпеку системи “людина-життєве середовище”;
- принципи державної політики у галузі охорони праці;
- основний зміст законодавчих та інших державних нормативних актів з охорони праці;
- основні положення чинного законодавства щодо охорони праці різних категорій працівників;
- основні положення нормативних документів з питань виробничої санітарії, особистої гігієни, технічної та пожежної безпеки;
- конструкції та особливості застосування засобів контролю умов та безпеки праці;
- види відповідальності працівників різних категорій за порушення норм і правил з охорони праці.
- культуру безпеки і ризик – орієнтоване мислення, при якому питання безпеки, захисту й збереження навколишнього середовища розглядаються як найважливіші пріоритети в житті й діяльності;
- знання сучасних проблем і головних завдань безпеки життєдіяльності та вміння визначити коло своїх обов'язків з питань виконання завдань професійної діяльності з урахуванням ризику виникнення небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання;

вміти:

- використовувати у своїй практичній діяльності громадсько-політичні, соціально-економічні, правові, технічні, природоохоронні, медико-профілактичні заходи, спрямовані на забезпечення здорових і безпечних умов існування людини в сучасному навколишньому середовищі;
- оцінити середовище перебування щодо особистої безпеки, безпеки колективу, суспільства, провести моніторинг небезпечних ситуацій та обґрунтувати головні

підходи та засоби збереження життя, здоров'я та захисту працівників в умовах загрози і виникнення небезпечних та надзвичайних ситуацій;

- приймати рішення щодо безпеки в межах своїх повноважень.
- застосовувати у практичній діяльності нормативні документи з охорони праці;
- виявляти джерела , фактори та види виробничих небезпек та запобігати їх наслідкам;
- користуватись засобами контролю параметрів безпеки та умов праці;
- здійснювати контроль за станом охорони праці на робочих місцях;
- вести облік та здійснювати аналіз причин нещасних випадків на виробництві.

4. Організація навчання

4.1. Обсяг дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин	
	Денна	Заочна
Лекції	20	4
Практичні	28	8
Самостійна робота	72	108

4.2. Зміст початкової дисципліни

№ з/п	Тема	Структура курсу	Кількість годин	
			денна форма	заочна форма
Модуль1. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці				
Змістовий модуль 1. Змістовий модуль 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності людини				
1	T1	Теоретичні основи безпека життєдіяльності людини. 1. Предмет, мета, завдання. 2. Система «людина – життєве середовище». 3.Правові, нормативні документи з безпеки життєдіяльності.	2	2
2	T2	Небезпека. Ризик-як кількісна оцінка небезпек. 1. Поняття про небезпеку. Аксиома безпеки життєдіяльності. 2. Поняття про ризик. Концепція прийнятого (допустимого) ризику.	4	-
3	T3	Радіаційна безпека. 1. Поняття про радіоактивність. Радіоактивний фон, його складові. 2. Основні джерела радіоактивного забруднення довкілля. 3. Механізм впливу радіоактивного випромінювання на організм людей. 4. Основні заходи захисту людей від впливу іонізуючого випромінювання.	4	2
4	T4	Працездатність та надійність людини-оператора. 1. Людина та її біологічні та соціальні ознаки. 2. Будова і властивості аналізаторів. Закон Вебера-Фехнера. 3. Працездатність та надійність людини-оператора.	2	-
5	T5	Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки. 1. Здоров'я людини, як медико-біологічна та соціальна категорія.	2	-

		2. Нервова система – природна система захисту життєдіяльності організму людини від небезпеки. 3. Психіка людини у безпеці життєдіяльності.		
Разом за змістовним модулем 1			10	2
Змістовий модуль 2. Охорона праці				
6	T6	Законодавча та нормативна база України з охорони праці 1. Поняття про охорону праці 2. Законодавство України в сфері охорони праці. 3. Основні принципи державної політики в галузі охорони праці. 4. Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства про охорону праці.	4	2
7	T7	Навчання з питань охорони праці. 1. Принцип організації та види навчання з питань охорони праці. 2. Навчання з питань охорони праці при прийнятті на роботу і в процесі роботи. Стажування (дублювання) та допуск працівників до роботи.	2	-
8	T8	Основи виробничої санітарії та гігієни праці 1.Класифікація і характеристика шкідливих та небезпечних виробничих факторів та їх класифікація. 2.Загальні поняття про умови праці. 3.Поняття про виробничу санітарію та гігієну праці.	2	-
9	T9	Основи безпеки праці 1.Загальні вимоги безпеки праці до технологічних процесів. 2.Загальні вимоги безпеки праці до виробничого обладнання. 1. 3.Технічні засоби безпеки.	2	-
10	T10	Основи пожежної безпеки 1.Процес горіння та причини виникнення пожеж. 2.Основні положення Кодексу цивільного захисту України. 3.Правила пожежної безпеки в Україні. 4.Порядок дій у разі пожежі.	2	-
Разом за змістовним модулем 2			10	2
Разом:			20	4

4.3. Форми контролю та методи оцінювання

Основними видами контролю результатів навчання під час вивчення дисципліни **«Безпека життєдіяльності та охорона праці»** є: поточний, періодичний і підсумковий.

Поточний контроль здійснюється у формі усного та письмового опитування, тестування, виконання індивідуальних завдань і розрахункових робіт, підготовки презентацій та аналітичних оглядів. За сукупністю певних тем здійснюється періодичний контроль у вигляді модульних контрольних робіт.

Після вивчення курсу застосовується підсумковий контроль у формі заліку. Підсумкова оцінка визначається як середнє арифметичне значення оцінювання знань і вмінь здобувача вищої освіти за поточний та підсумковий контроль за 5-бальною системою з наступним переведенням в 100-бальну шляхом множення середнього значення на коефіцієнт переведення 20. Здобувач вищої освіти одержує підсумкову оцінку за залікову навчальну дисципліну, якщо за результатами поточного контролю він набрав 60 і більше балів. Якщо за результатами поточного контролю здобувач вищої освіти набрав

менше 60 балів, він повинен виконати залікове завдання і з урахуванням його результатів одержати відповідну кількість залікових балів із дисципліни. Якщо за результатами поточного контролю здобувач вищої освіти набрав 60 і більше балів, проте хоче поліпшити свій підсумковий результат, він також може виконати залікове завдання і з урахуванням його результатів підвищити свою підсумкову оцінку з дисципліни.

Оцінювання кожного з виконаних практичних завдань здійснюється за такими критеріями:

5 балів – здобувач вищої освіти у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичного завдання, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує практичне завдання стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки;

4 бали – здобувач вищої освіти достатньо володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичного завдання, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки;

3 бали – здобувач вищої освіти відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє базові знання окремих положень, наводить приклади типових бухгалтерських проведення, проводить прості розрахунки. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки;

2 бали – здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичного завдання;

1 бал – здобувач вищої освіти не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді;

0 балів – здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичного завдання.

Під час оцінювання знань і вмінь здобувачів можуть бути враховані результати навчання, отримані у неформальній освіті. Для цього, здобувач освіти, що має підтвердження про результати навчання у неформальній освіті (сертифікат, диплом чи інший документ), звертається із письмовою заявою в деканат факультету і складає підсумковий контроль предметній комісії. Наявність підтверджуючих документів є підставою для зарахування окремої теми лекційного чи практичного заняття, змістовного модуля чи всього навчального матеріалу дисципліни за умови, що програма неформальної освіти відповідає робочій програмі дисципліни.

4.4. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Розподіл балів оцінювання знань здобувачів вищої освіти у семестрі за видами навчальних занять з дисципліни «Безпека життєдіяльності та охорона праці»

Поточний та періодичний контроль												Підсумковий контроль (залік)	Сума балів	
Змістовний модуль 1						Змістовний модуль 2								Індивідуальне самостійне завдання
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12			
10	5	5	5	5	5	10	5	5	5	5	5			
Контрольна робота за змістовним модулем 1 – 5						Контрольна робота за змістовним модулем 2 – 5						5	5	100

Шкала оцінювання: національна та шкала університету

Сума балів за шкалою університету (за всі види освітньої діяльності)	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, диференційованого заліку, курсового проєкту (роботи) практики	для заліку
90-100	Відмінно	Зараховано
75-89	Добре	
60-74	Задовільно	
менше 60	Незадовільно	Не зараховано

5. Політики дисципліни

Політики курсу «Безпека життєдіяльності та охорона праці» вибудовуються із урахуванням норм законодавства України щодо академічної доброчесності, у т. ч. щодо використання штучного інтелекту, та регламентних документів щодо організації навчання у Поліському університеті.

Відвідування занять здобувачами вищої освіти є обов'язковим (у разі неможливості відвідати заняття повідомляється викладач). Пропущені заняття відпрацьовуються у визначений викладачем час. Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися строків, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених змістом навчальної дисципліни, сумлінно виконувати завдання та брати активну участь в освітньому процесі.

Академічна доброчесність полягає у дотриманні етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти передбачає правильне посилання на літературні джерела, надання студентами точної інформації про методи та результати досліджень.

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача вищої освіти є підставою для її незарахування викладачем, попри масштаби плагіату.

Політика перескладання: роботи, що здаються із порушенням строків без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.

Політика виставлення балів. Враховуються бали поточного контролю, самостійної роботи, модульного контролю та підсумкового контролю (у разі бажання студентом поліпшити свій підсумковий результат), а також присутність здобувача вищої освіти на

заняттях та його активність під час їх проведення; дотримання академічної доброчесності; своєчасність виконання поставленого завдання тощо.

Політика щодо дедлайнів: індивідуальні та самостійні роботи здобувачі освіти мають здавати вчасно, відповідно до плану заняття. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, участь у конференціях, тривога, відсутність світла тощо) термін зарахування навчальних завдань може бути подовжений

за погодженням із викладачем курсу. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, зараховуються зі зниженням оцінки.

Політика щодо комунікації із викладачем: у разі виникнення певних труднощів при вивченні дисципліни здобувач освіти може звертатися до викладача у години консультацій за додатковими роз'ясненнями.

6. Література необхідна для вивчення навчальної дисципліни

Основна:

1. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці : навч. посіб. / О. П. Яворський, В.М. Шевцова, В. І. Зенкіна та ін.; за ред. О. П. Яворського. 2-е вид. К. : ВСВ «Медицина». 2018. 288 с.
2. Безпека життєдіяльності та охорона праці: навчальний посібник/ уклад.: О.П.Житова, В.В. Мороз, Т.І. Ковтун, Л.К. Тичина/ За заг. ред.. О.П. Житової. Житомир: Вид. НОВОград, 2022. 340 с.
3. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці : навч. посіб. / О. П. Яворський, В.М. Шевцова, В. І. Зенкіна та ін.; за ред. О. П. Яворського. 2-е вид. К. : ВСВ «Медицина». 2018. 288 с.
4. Житова О.П. Безпека життєдіяльності: курс лекцій. Житомир: Вид-во «Полісся», 2018. 118 с.
5. Шудренко І. В. Основи охорони праці : навч. посіб. Житомир : Видавець О.О. Євенок, 2016. 214 с.

Додаткова:

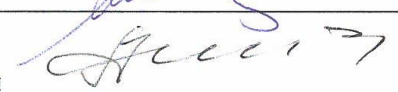
1. Гандзюк М. П., Желібо Є. П., Халімовський М. О. та ін. Основи охорони праці: підручник. Київ : Каравела, 2008. 384 с.
2. Жидецький В. І. Основи охорони праці. Львів : Афіша, 2006. 312 с.
3. Желібо Є. П., Заверуха Н. М., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності. К.: “Каравела”, 2001. 317 с.
4. Желібо Є. П., Заверуха Н. М., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності. К.: “Каравела”, 2001. 317 с.
5. Катренко Л. А., Кіт Ю. В., Пістун І. П. Охорона праці. Курс лекцій. Практикум :навч. посіб. Суми : ВТД “Університетська книга”, 2009. 540 с.
6. Ковтун Т.І., Житова О.П. Методичні рекомендації до проведення практичних робіт з дисципліни «Безпека життєдіяльності та охорона праці» для студентів спеціальності 103 «Науки про Землю» галузі знань 10 «Природничі науки». Житомир: Вид-во «НОВОград», 2021. С.68.
7. Яремко З. М., Тимошук С. В., Третяк О. І., Ковтун Р. М. Охорона праці : навч. посібн.; за ред. З. М. Яремка. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 374 с.

Електронні інформаційні ресурси

1. Бібліотечно-інформаційний ресурс (книжковий фонд, періодика, фонди на електронних носіях тощо) бібліотеки Поліського національного університету, Житомирської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Олега Ольжича (<http://www.lib.zt.ua/>, 10014, м. Житомир, Новий бульвар, (0412) 37-84-33), Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua/>, Київ, просп. Голосіївський, 3 +380 (44) 525-81-04) та інших бібліотек.
2. Інституційний репозитарій Поліського національного університету (наукові статті, автореферати дисертацій та дисертації, навчальні матеріали, студентські роботи, матеріали конференцій, патенти, комп'ютерні програми, статистичні матеріали, навчальні об'єкти, наукові звіти).
3. Державна служба з надзвичайних ситуацій. URL: <https://dsns.gov.ua/>
4. Закон України Про охорону праці. URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>
5. Про запобігання домашньому насильству. URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>
6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню). URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-19#Text>
7. Закон України «Про природно-заповідний фонд» URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12#Text>
8. Закон України «Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру». URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1809-14#Text>
9. Закон України «Про дорожній рух» URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12#Text>
10. Основи законодавства України про охорону здоров'я. URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>.
11. Про запобігання корупції. URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>.
12. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку». URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/39/95-%D0%B2%D1%80#Text>.
13. Бібліотечно-інформаційний ресурс (книжковий фонд, періодика, фонди на електронних носіях тощо) бібліотеки Поліського національного університету, Житомирської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Олега Ольжича (<http://www.lib.zt.ua/>, Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського
14. Державна служба з надзвичайних ситуацій. URL: <https://dsns.gov.ua/>
15. ДСНС. Департамент організації цивільного захисту. URL: <https://dsns.gov.ua/uk/zakonodavstvo/departament-organizaciyi-zahodiv-civilnogo-zahistu-docs>
16. Про запобігання домашньому насильству. URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>
17. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню). URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-19#Text>
18. Закон України «Про природно-заповідний фонд». URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12#Text>

19. Закон України «Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру». URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1809-14#Text>
20. Закон України «Про дорожній рух» URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12#Text>
21. Основи законодавства України про охорону здоров'я. URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>.

Викладач _____ Олена ЖИТОВА

Завідувач кафедри _____ Юрій НИКИТЮК